

Norski krúnprinsurinn giftur

– og so
eitt nýtt
tjak
um

Tey ungu: — eiga at fáa bestu eyndu burtur úr samlivinum.

kongadømið í Noreg

Ein spurningur, hvørjar avleiðingar hjónarband Haralds verður at fáa fyrri stjórnarskipan Noregs. - Hveitibreyðsdagarnir neyvan at enda, úður enn stórt tjak tekur seg upp.

Hákon, kongur:

— undir honum politiskt sjálmorð at tjakast um kongadømið ...

Hugsanin í Oslo og kanska meira úti á landinum er tann, at tey nýgiftu vónandi fáa bestu eyndu í teirra framtíðarlaga samliði.

Men tað er greitt, at kongadømið sum stýrslag aftur er vordid tjakvni, hóast neyvan nýttar politikkari hevir torað at nomið við málið síðan 1940.

Støða Hákon kongs sum tjóð skaparlígt samlingsmerki undir seinasta kriggið fekk tað avleiðing, at eingin politikkari tordi at nema við hetta evnið á flokkspláni — tað vildi verið politiskt sjálmorð.

Tað er einki at ivast í, at tá brúðleypid er farið eitt sindur aftur um bak fer tjakið um kongadømið at taka seg upp aftur, og ivaleyst fara eisini politikkarnir at leggja uppi.

Longu tá boðað varð frá trúlovingini setti Sosialistiski fólka flokkurin krav um at setast skuldi ein stýrisskipanarnevnd. Kravið er seinri vordid stýjað av kendum juristum, men á øðrum stóði. Teirra sjónarmið er, at grundlógin skal nútíðansgerast, men teir vilja hava málið um kongadømið viðgjørt samstundis. Annars hava norsku politisku flokkarnir einki gjørt burtur úr málinum — sagt verður fyrri ikki at gera tey ungu hjónini ólukkulig; men tað er neyðugt at kanna fólkastemningin nærri, áðrenn hin 30 ára gamli friðurin um kongahúsið verður alment brotin.

Dómir ein eftir lesarabrevum í bløðunum og almennu hugsanini, sum hon er komin fram á ymiskan hátt, harmast nógv fólk um, at krúnprinsurinn fekk sær borgarlaga konu.

Her snýr tað seg um fólk, sum kenna seg snýtt fyrri blátt blóð, longu tá ið brotsessurnar Ragnhild og Astrid giftu seg.

Men andstøðan hevir verið harðast, tí kongur gjørdi av, at Sonja skuldi kallast krúnprinsessa. Tey, sum rópa harðast í hesum sambandi, siga seg vera republikkanarar, men hugsa tó framvegis so mikið nógv um kongalig heiti, at tað fyrri teimum er ein brotsgerð at ein ung, vællaerd, norsk kvinna verður kallað prinsessa.

Um bæði viðv. trúlovingina og prinsessuheitinum tekur kongurin sjálvur avgerð. Stjórnin ber seg undan allari ábyrgd í so máta. Júst henda støða kann koma at verða stjórni ein stórir meinbogi. Norðmenn hava síðan kriggið tikið kongahúsið sum eina sjálffylgni, men eingin hevir hugsað stórvægis um vald kongsins.

Nú brúðleypid er av, verða

Olav, kongur:

— andstøðan harðast í hann gav Sonju prinsessuheitið ...

tað mong, ið spyrja? — Hvi var Olav kongur, snøggliga í tí støðu, at allar avgerðir vóru hansara? Hvørjar avleiðingar verður borgarlaga hjónarband krúnprins Haralds at hava á stjórnarskipan Noregs? Var tað rimiligt, at Borten-stjórnin gjørdi kongin til einræðisharra aftur undir umstøðum, tá fram tíð kongadomsins veruliga var avgjört? Hetta eru spurningar, ið ivaleyst fara at geva politikkarnum grá háir í hovið í mánaðunum sum koma, og hesum verður alt hitt norska fólkið at taka lut í ella fylgja við.

Normaliseringin

Tjekkarnir eru í ferð við at lata seg lynda við tað, ið russar rópa »normalisering«. Sjálvt blaðmannafelagið er gingið við til blaðfírlit — men við tí avgerandi uppiskoyti: bara í tríggi ar mánaðir. Heldur eftirlitið

fram aftaná hesa tíðarfrest, fara vit undir jørðina og skapa eina frælsa undirgrundspressu. Mest óttast menn tó fyrri undir dómnum, sum teir ikki venta fer at halda seg í friði undir vanlagnuni.

Bulgaria í stríði ...

(Framhald frá 1. síðu)
nógv greiðari. Ein kann ikki ivast í, at støðan til hetta land, sum bulgarar meta at vera hálv-kapitalistiskt, í dag eru ógvuliga spent.

Stríðsmálini

Støðið fyrri hesum spurningi er ein blandur av nationalismu og ideologisku stríðsmálini. — Millum leiðandi bulgarar er møguliga hetta seinra avgerandi, men úteftir verður spælt uppá óloystar markaðar-spurningar, sum kunnu bendast aftur til seinastu öld.

„Stór-Bulgaria“

Hyggur ein at einum Europakorti sær Bulgaria við sínum 8 miljónum íbúgvum ikki stórt út, men leitar ein longur aftur í tíðina — til tíðina áðrenn árhundraða langa týrkiska valdið, var Bulgaria eitt stórveldi.

Bulgaria umfataði umframt landið í dag eisini Albaníu, norðarpartin av Grikkalandi, Jugoslavíu norður til og eisini Beograd eins og meginparturin av núverandi Ruménia.

Teir vórðu vónbrotnir

Tá landið við russiskari vápnahjálpi varð loyst frá Týrkínum í 1878 vónaðu bulgarar at fáa alt gamalt land aftur, men stórveldini og tá fyrst og fremst Bretland lögdu uppi. Seinri hevir Bulgaria ofta gjørt vart við órættvisið, sum tá hendi. Seinasta kreppa við Jugo-

Smátíðindi

(Framhald frá 1. síðu)
verri verður nokk leingi til vit koma at uppliva tann dagin.

NEW YORK: Meir enn 1½ miljón skúlabørn í New York vóru ovurfegin fyrradagin, tá lærarar teirra fóru í verkfall. Ikki bert í New York, men eisini í fleiri øðrum stórbýum fóru lærarnir í verkfall fyrri at sýna samkenslur teirra við nokrum lærarum, ið vóru blivin í koyrdi úr starvi teirra — men skúlabørnini frøddu seg.

LONDON: Serkonir menn venta, at bretska sterlingpundið fer at vaksa í virði í næstum. Fleiri av størstu bankunum í heiminum hava á einum fundi í Schweiz gjørt av at læna valuta til Bretlands, fyrri at styrkja um støðuna hjá Sterling og fyrri at vaksa um álitið, ið so at siga fullkomuliga hvarv tá Bretland seinasta heyst skar pundsvirðið niður.

LONDON: Tíðindi higani vilja vera við, at australska popporkestrið »The Seekers«, ið eisini er kent í Føroyum gjøgnum útvarpið, fer at gevast við at spæla inn plátur. Tíðindini eru tó ikki váttaði enn, eins og tey heldur ikki geva nakra grund til hendingina.

OSLO: Nú er tað liðugt við at skjóta ornir í Noreg. Norska stórtingið hevir víðtikið lóg um fullkomuligt bann móti at skjóta eftir teim fáu ornunum, ið enn eru eftir á lívi í Noreg. Tað hevir annars verið ein ógvuliga populærur sportur at fara á ornajakt, men nú er bert loyvi at skjóta, um ornin elvir beinleiðis skaða á fólk ella á seyðin.

slaviu stóðst stóðst av at bulgarsku bløðini umtalaðu fólkið í jugoslavisk Makedonien sum »bulgarar«.

Balkankriggið

Undir Balkankrignum (1912-1913) tapti Bulgaria, tá tað aftaná valseyðnaða herferð móti Týrkínum varð álopið av sínum gomlu samindu (Grikkaland eins og Serbien og Montenegro — tvey lond, sum seinri gjørdust partar av Jugoslavíu) eins og av tí yvirvunna Týrkínum. Bulgaria misti meira landa-øki, sum teir útán held royndu at vinna aftur við at berjast saman við týskarum undir báðum heimsbardagunum og imóti teirra fyrrverandi sameindu, russum.

Ætlan Dimitrovs

Aftaná kommunistisku kollveltingina í 1944 og enda heimsbardagans royndi Bulgaria at finna eitt politiskt, figgarligt og mentunarlígt samarbeiði við Titos Jugoslavíu.

Maðurin aftanfyrri hesa ætlan var Georgi Dimitrov, sum ætlandi var meira »nationalkommunistur« enn teir menn, sum í dag sita í Sofia, men hinvegin víldi hann ikki hoyra um at endurreisa »Stór-Bulgariu«.

Sáttmálin var undirskrivaður í 1947, men stutt eftir doyði Dimitrov, og stríð Titos við Moskvu stóðaði ætlaða Balkan-samarbeiðinum. Í 1960'num rann tó aftur munandi saman millum bæði londini.

Nýggir trupulleikar

Støðan í Tjekkoslóvakíu skapti nýggjar trupulleikar. Leysatíðindini um hina »litlu ententína« frá millumkrigssárunum millum Ruméníu, Tjekkoslóvakíu og Jugoslavíu hevir ívaleyst skaðað bulgarar eins og vóru og russar. Víst var upprunliga samgongan vend móti tí ætlan hugaða Ungarn, men um áttálin varð sett í verk, er eingin ivi um, at bulgarar vildu kent seg innigyrdar av Ruméníu og Jugoslavíu.

Makedonia spøkir

Fyrri hálvum ári síðan — ársdagin fyrri friðinum í 1878 — komu bulgarsku bløðini aftur við Makedoníu-spurninginum. Hetta hendi neyvan útán víðmæli frá Sovjet.

Moskva kann í tótni ikki hugsað at vilja míssa hin seinasta »brúgvarendan« á Balkan. Við framvegis at útnýtta tann tjóðskaparlaga spurningin, tey mongu kriggini á hálvoyrni hava skapað, kann Sovjet framvegis forða, at eisini suðurendin á Eysturbólkinum rívnar.

Aftur til Grønlands

Um mánaðarskiftið sept. október verða nýggjar samráðingar tiknar upp um rættindi okkara at fiska á grønlendskum øki.

Í samráðingarnevndini eru valdir logmaður P. M. Dam, J. Fr. Øregaard, Leon Joensen, Hilmar Johansen, Hákon Djurhuus og Hanus við Høgadalás.